

Sygn. akt IV CSK 593/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 lutego 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak (przewodniczący)

SSN Anna Kozłowska (sprawozdawca)

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa B. [...] Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko E. [...] Spółce Akcyjnej w G.

o ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 lutego 2019 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 28 marca 2017 r., sygn. akt I ACa [...],

**oddala skargę kasacyjną i zasądza od pozwanego na rzecz
powoda kwotę 12 500 (dwanaście tysięcy pięćset) zł tytułem
zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu
kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

W sprawie z powództwa B. [...] spółki z o.o. w W. przeciwko E. [...] S.A. w G. o ustalenie, Sąd Okręgowy w G. wyrokiem z dnia 12 września 2014 r.

I. oddalił powództwo o ustalenie, że oświadczenie złożone przez pozwanego w pismach z dnia 3 kwietnia 2013 r. i z dnia 26 kwietnia 2013 r. o wypowiedzeniu w części łączącej strony Umowy Sprzedaży Energii Wytwarzanej w OZE Nr [...] z dnia 12 kwietnia 2010 r. (zwanej umową PPA) nie wywołało skutku prawnego i w rezultacie umowa ta pozostaje w mocy co do wszystkich jej postanowień;

II. ustalił, że oświadczenie złożone przez pozwanego w piśmie z dnia 26 kwietnia 2013 r. o rozwiązaniu w części Ramowej Umowy Sprzedaży Praw Majątkowych wynikających ze Świadczeń Pochodzenia NR [X.] z dnia 12 kwietnia 2010 r. (zwanej umową CPA) nie wywołało skutku prawnego i w rezultacie umowa ta pozostaje w mocy co do wszystkich jej postanowień;

III. orzekł o kosztach procesu.

Na skutek apelacji strony pozwanej, Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 29 maja 2015 r. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie drugim w ten sposób, że oddalił w tej części powództwo i orzekł o kosztach procesu. Wyrok Sądu Okręgowego w punkcie pierwszym, oddalającym powództwo o ustalenie bezskuteczności częściowego wypowiedzenia przez stronę pozwaną umowy sprzedaży energii (umowy PPA), uprawomocnił się wobec cofnięcia przez powoda apelacji i umorzenia przez Sąd Apelacyjny w tej części postępowania apelacyjnego.

Z ustaleń Sądów obu instancji wynikało, że strony w dniu 12 kwietnia 2010 r. zawarły dwie umowy. Przedmiotem umowy pierwszej, sprzedaży energii elektrycznej wytworzonej w odnawialnym źródle energii, tzw. umowy PPA, była sprzedaż energii elektrycznej, która miała zostać w przyszłości wytworzona przez stronę powodową w farmie wiatrowej o łącznej mocy 30 MW - składającej się z 12 turbin, każda 2,5 MW mocy - wybudowanej ze środków pochodzących z kredytu długoterminowego. Pierwotnie w umowie tej, jako planowaną datę rozpoczęcia wytwarzania energii, wskazano dzień 1 sierpnia 2011 r. Umowa miała

wejść w życie w dniu uzyskania przez stronę powodową koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej w odnawialnym źródle energii. Umowa została zawarta na lat 15. W art. 17 ust. 6 lit. d) umowy przewidziano możliwość rozwiązania jej ze skutkiem natychmiastowym przez obie strony w przypadku rozwiązania ramowej umowy sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia. Ponadto w art. 17 ust. 10 zastrzeżono możliwość wypowiedzenia umowy przez stronę pozwaną z zachowaniem miesięcznego terminu wypowiedzenia w razie nieotrzymania przez stronę powodową koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej do 31 grudnia 2012 r., a w art. 17 ust. 6 lit. b) możliwość rozwiązania przez stronę pozwaną ze skutkiem natychmiastowym w razie nieuzyskania przez stronę powodową koncesji w terminie 12 miesięcy od planowanej daty rozpoczęcia działalności lub utraty takiej koncesji i nieuzyskania nowej koncesji w ciągu sześciu miesięcy. Zgodnie z art. 17 ust. 8 strona uprawniona do rozwiązania umowy na podstawie art. 17 ust. 6 pkt b) mogła doręczyć drugiej stronie zawiadomienie o rozwiązaniu umowy o tyle tylko, o ile naruszone zobowiązanie, określone w art. 17 ust. 6 lit. b), nie zostało naprawione przez tę stronę w terminie 30 dni od otrzymania wezwania do naprawienia.

W aneksach do tej umowy strony określiły planowaną datę rozpoczęcia działalności przez powoda ostatecznie na dzień 30 września 2012 r. (aneks nr 1 z 20 grudnia 2011 r.), a moc farmy wiatrowej na 32,5 MW, zaś liczbę turbin - każda o mocy 2,5 MW - na 13 (aneks nr 3 z 17 stycznia 2013 r.). Przedłużyły też termin do uzyskania koncesji przez powoda do 31 marca 2013 r. i uzależniły przewidzianą w art. 17 ust. 10 możliwość wypowiedzenia umowy przez stronę pozwaną z zachowaniem miesięcznego terminu wypowiedzenia od nieuzyskania przez powoda koncesji do dnia 31 marca 2013 r. (aneks nr 2 z 22 sierpnia 2012 r.). Ponadto przyjęły - aby umożliwić stronie powodowej sprzedaż energii w czasie rozruchu, czyli w okresie 90 dni od uruchomienia poszczególnych turbin, jeszcze przed uzyskaniem koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej - że umowa weszła w życie 17 listopada 2012 r. (aneks nr 3 z 17 stycznia 2013 r.).

Druga umowa - ramowa, sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia, tzw. umowa CPA, określała warunki sprzedaży przez stronę powodową praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia

energii elektrycznej wytwarzanej przez farmę wiatrową o wskazanej mocy. Również ta umowa została zawarta na czas określony, 15 lat i była uzależniona od uzyskania koncesji przez stronę powodową na wytwarzanie energii. W art. 14 ust. 7 lit. d) tej umowy przewidziano możliwość rozwiązania jej przez obie strony w przypadku rozwiązania umowy sprzedaży energii. Ponadto, zastrzeżono możliwość rozwiązania jej ze skutkiem natychmiastowym, m.in. przez stronę pozwaną w razie nieuzyskania przez stronę powodową koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej lub utraty koncesji i nieuzyskania nowej koncesji w ciągu 6 miesięcy (art. 14 ust. 7 lit. b). Zgodnie z art. 14 ust. 8 strona uprawniona do rozwiązania umowy na podstawie art. 14 ust. 7 lit. b) mogła rozwiązać ją przez doręczenie kontrahentowi zawiadomienia o rozwiązaniu, jeżeli kontrahent nie naprawił naruszonego zobowiązania w ciągu 30 dni od otrzymania wezwania do naprawienia.

W dniu 19 stycznia 2012 r. strony tych umów i [...] Bank, działający w imieniu kredytodawców finansujących budowę farmy wiatrowej, zawarli umowę (tzw. umowę bezpośrednią), w której pozwana zobowiązała się, że nie wypowie ani nie rozwiąże umów zawartych w dniu 12 kwietnia 2010 r. bez uprzedzenia o tym [...] Banku na 45 dni naprzód. Ponadto ustalono, że Prezes Urzędu Regulacji Energetyki decyzją częściową z dnia 11 stycznia 2013 r. udzielił stronie powodowej koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej przy użyciu trzech jednostek wytwórczych: B2, B4 i B5, o łącznej mocy 7,5 MW, na okres od 11 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2030 r. Dopiero decyzją z 24 kwietnia 2013 r. - a więc wydaną po dniu 31 marca 2013 r., do którego to dnia, zgodnie z ostateczną treścią umowy PPA strona powodowa miała uzyskać koncesję na wytwarzanie prądu - Prezes Urzędu Regulacji Energetyki udzielił stronie powodowej koncesji na wytwarzanie prądu we wszystkich 13 jednostkach wytwórczych, składających się na wybudowaną przez nią farmę wiatrową o łącznej mocy 32,5 MW, na okres od 11 stycznia 2013 r. do 31 grudnia 2030 r.

Strona powodowa zawiadomiła niezwłocznie stronę pozwaną o uzyskaniu decyzji częściowej z dnia 11 stycznia 2013 r. Przesłała stronie pozwanej kopię tej decyzji. W dniu 3 kwietnia 2013 r. strona pozwana wezwiała pisemnie stronę powodową do przedłożenia kopii koncesji co do pozostałych 10 jednostek

wytwórczych, w terminie 3 dni roboczych od otrzymania wezwania. Jednocześnie na wypadek bezskuteczności wezwania zaznaczyła, że pismo stanowi wypowiedzenie umowy sprzedaży energii, z zachowaniem miesięcznego terminu wypowiedzenia, na podstawie art. 17 ust. 10 umowy, w części dotyczącej jednostek wytwórczych, które do 31 marca 2013 r. nie zostały objęte koncesją na wytwarzanie prądu.

W kolejnym piśmie z dnia 26 kwietnia 2013 r. skierowanym do strony powodowej, nawiązującym do pisma z 3 kwietnia 2013 r., pozwana powołując się na częściowe wypowiedzenie umowy sprzedaży energii z zachowaniem miesięcznego terminu i na art. 14 ust. 7 lit. d) ramowej umowy, złożyła stronie powodowej oświadczenie o rozwiązaniu z dniem 4 maja 2013 r. tej umowy w części dotyczącej jednostek wytwórczych, które do 31 marca 2013 r. nie zostały objęte koncesją na wytwarzanie prądu. Pismo to doszło do adresata 29 kwietnia 2013 r. Zamieszczony w innym piśmie z dnia 26 kwietnia 2013 r. wniosek o przesłanie począwszy od 5 maja 2013 r. przez stronę powodową zgłoszeń ilości wytworzonej w farmie energii elektrycznej, przeznaczonej do sprzedaży (tzw. zgłoszeń umowy sprzedaży energii - w skrócie "ZUP"), dotyczył tylko jednostek wytwórczych objętych koncesją wynikającą z decyzji wydanej przed 31 marca 2013 r.

Strona pozwana nie uprzedziła [...] Banku o zamiarze złożenia stronie powodowej oświadczeń o wypowiedzeniu umowy sprzedaży energii i o rozwiązaniu ramowej umowy sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia.

Sąd Okręgowy orzekając w sposób jak to przytoczono na wstępie, uwzględnienie powództwa w zakresie dotyczącym żądania ustalenia bezskuteczności oświadczenia strony pozwanej o rozwiązaniu ramowej umowy w części dotyczącej jednostek wytwórczych, które do 31 marca 2013 r. nie zostały objęte koncesją na wytwarzanie prądu, uzasadnił czterema argumentami. Po pierwsze, powołał się na brak nierozdzielnego związku ramowej umowy z umową sprzedaży energii. Wskazał, że, mimo iż umowy te są wzajemnie powiązane, to jednak obie mogą istnieć niezależnie od siebie. Nieobowiązywanie

umowy sprzedaży energii nie wykluczało wykonywania ramowej umowy sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia. Po drugie, wskazał na nieziszczenie się, w chwili złożenia przez stronę pozwaną oświadczenia o rozwiązaniu ramowej umowy przewidzianej w powołanym jako podstawa złożenia tego oświadczenia art. 14 ust. 7 lit. d) tej umowy, przesłanki w postaci rozwiązania umowy sprzedaży energii. W dniu 29 kwietnia 2013 r., kiedy oświadczenie strony pozwanej o rozwiązaniu ramowej umowy dotarło do strony powodowej, nie upłynął jeszcze termin jednego miesiąca, z zachowaniem, którego strona pozwana wypowiedziała umowę sprzedaży energii na podstawie art. 17 ust. 10 tej umowy. Po trzecie, zdaniem Sądu Okręgowego, art. 14 ust. 7 lit. d) uzależnia uprawnienie do złożenia oświadczenia o rozwiązaniu ramowej umowy od uprzedniego rozwiązania w całości umowy sprzedaży energii. Wypowiedzenie umowy w części nie mogło doprowadzić do spełnienia się tej przesłanki. Po czwarte wreszcie, w chwili złożenia rozpatrywanego oświadczenia nie ziściła się przewidziana w art. 14 ust. 7 lit. b) przesłanka uprawnienia strony pozwanej do rozwiązania ramowej umowy w postaci nieuzyskania przez stronę powodową koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej. W dniu 29 kwietnia 2013 r., w dacie dojścia oświadczenia o rozwiązaniu tej umowy do strony pozwanej, strona powodowa miała koncesję już na wszystkie jednostki wytwórcze składające się na farmę wiatrową.

Sąd Apelacyjny nie podzielił tej argumentacji. Inaczej niż Sąd Okręgowy podkreślił ścisły związek ekonomiczny i prawny obu umów. Zdaniem Sądu Apelacyjnego oświadczenie strony pozwanej z dnia 26 kwietnia 2013 r. o rozwiązaniu umowy CPA miało podstawę w art. 14 ust. 7 lit. d) tej umowy. Zawierało w zgodzie z art. 116 w związku z art. 89 k.c. zastrzeżenie terminu, które nadawało mu skuteczność w dniu przypadającym już po upływie miesięcznego okresu wypowiedzenia umowy sprzedaży energii, dokonanego 3 kwietnia 2013 r. W chwili uzyskania przez to oświadczenie skuteczności, przewidziany w art. 14 ust. 7 lit. d) wymóg rozwiązania umowy sprzedaży energii, warunkujący uprawnienie strony pozwanej do złożenia oświadczenia o rozwiązaniu ramowej umowy, był więc już spełniony. Poza tym, Sąd Apelacyjny, inaczej niż Sąd Okręgowy, uznał, że art. 14 ust. 7 lit. d) nie uzależnia uprawnienia do rozwiązania ramowej umowy sprzedaży praw majątkowych wynikających

ze świadectw pochodzenia od uprzedniego rozwiązania w całości umowy sprzedaży energii. Wystarcza rozwiązanie umowy sprzedaży energii w części, a takie częściowe jej rozwiązanie było wynikiem wypowiedzenia dokonanego 3 kwietnia 2013 r.

Na skutek skargi kasacyjnej powoda, Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 16 września 2016 r. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w części uwzględniającej apelację strony pozwanej i orzekającej o kosztach procesu i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy, w związku z zarzutami skargi kasacyjnej naruszenia art. 65 § 2 i art. 353¹ k.c., zwrócił uwagę, że umowy były oddzielnymi czynnościami prawnymi z odrębnymi skutkami jurydycznymi, pomimo niewątpliwego ich powiązania w płaszczyźnie faktycznej i ekonomicznej. Zawarcie tak powiązanych umów nie jest niedopuszczalne. Odwołując się do dyrektyw wykładni wynikających z art. 65 k.c. wskazał, że dla rozstrzygnięcia spornej kwestii przesłanek skutecznej realizacji uprawnienia, które stronom umowy przyznaje art. 14 ust. 7 lit. d) ramowej umowy doniosłe są takie okoliczności, jak: przedmiot tej umowy wymagający znacznych nakładów inwestycyjnych, długookresowy jej charakter, deklaracja stron zamiaru długoletniej współpracy i dążenia w dobrej wierze do tego, aby umowa pozostała ważna w możliwie najszerszym zakresie, a prawa i obowiązki stron pozostały w miarę możliwości niezmienione w stosunku do stanu pierwotnego (art. 14 punkty 1-3), istnienie, oprócz art. 14 ust. 7 lit. d), innych postanowień przewidujących w określonych przypadkach uprawnienie strony do zakończenia swym oświadczeniem złożonym w odpowiednim czasie i w przewidziany sposób związania umową przed ustalonym w umowie terminem (art. 14 ust. 6, ust. 7 lit. a, lit. b, lit. c). Sąd Najwyższy wskazał również, że z wymaganiami stawianymi treści czynności prawnej przez art. 58 § 1 i 2 oraz art. 353¹ k.c. da się pogodzić jedynie taka wykładnia art. 14 ust. 7 lit. d) ramowej umowy, która przyznaje stronie uprawnienie do rozwiązania tej umowy tylko niezwłocznie po rozwiązaniu umowy sprzedaży energii, tj. w okresie, którego upływ ustala się analogicznie, jak upływ terminu, o którym mowa w art. 455 k.c. Nie do zaakceptowania byłoby uznanie, że w pojęciu rozwiązania umowy sprzedaży energii w art. 14 ust. 7 lit. d) ramowej umowy mieszczą się wszystkie przypadki zakończenia obowiązywania umowy

sprzedaży energii bez względu na przyczynę i okoliczności. Strona pozwana składając stronie powodowej oświadczenie o rozwiązaniu ramowej umowy sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia wskazała jako przesłankę swego uprawnienia do złożenia tego oświadczenia rozwiązanie umowy sprzedaży energii wskutek jej wypowiedzenia, z zachowaniem terminu jednego miesiąca, zgodnie z art. 17 ust. 10 tej umowy, wobec nieuzyskania przez stronę powodową w przewidzianym terminie koncesji na wytwarzanie prądu. W czasie złożenia przez stronę pozwaną oświadczenia o rozwiązaniu ramowej umowy sprzedaży praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia strona powodowa miała jednak już koncesję na wytwarzanie prądu we wszystkich trzynastu jednostkach wytwórczych. Przyczyna wypowiedzenia umowy sprzedaży energii przez stronę pozwaną już więc wtedy nie istniała, a doniosłe w świetle wynikających z art. 65 k.c. dyrektyw wykładni oświadczeń woli przemawiają za wykładnią wyłączającą w takim przypadku możliwość skutecznego złożenia na podstawie art. 14 ust. 7 lit. d. przez pozwaną oświadczenia o rozwiązaniu ramowej umowy. Należało zatem przyjąć, że mimo rozwiązania umowy sprzedaży energii wskutek jej wypowiedzenia na podstawie art. 17 ust. 10, nie było możliwe rozwiązanie ramowej umowy na podstawie postanowienia art. 14 ust. 7 lit. d), po odpadnięciu przyczyny dokonanego wypowiedzenia.

W wyniku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd Apelacyjny w [...], wyrokiem z dnia 28 marca 2017 r. oddalił apelację strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego. W motywach rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny odniósł się do zarzutów apelacji koncentrujących się na zarzucie naruszenia art. 233 k.p.c., a związku z jej zarzutem naruszenia art. 65 k.c. dokonał wykładni art. 14 ust. 7 lit. d) umowy ramowej z uwzględnieniem istniejącego pomiędzy obu umowami związku, jednak ze wskazaniem, że każda z nich stanowi odrębny kontrakt. Zwrócił też uwagę, że w chwili składania oświadczenia przez pozwanego z powołaniem się na art. 14 ust. 7 lit. d) umowy ramowej, umowa sprzedaży nadal wiązała strony gdyż nie minął jeszcze miesięczny okres jej wypowiedzenia. Oceniał także, że literalna wykładnia tego postanowienia uzasadnia wniosek, iż prawo rozwiązania umowy przysługiwało jedynie w razie rozwiązania umowy PPA w całości, co w sprawie miejsca nie miało. Ponadto, w dacie dotarcia do powoda oświadczenia pozwanego, powód miał

już koncesję na wszystkie jednostki wytwórcze. Jednocześnie art. 14 ust. 7 lit. d) umowy ramowej nie uprawniał do rozwiązania tej umowy z powodu rozwiązania umowy sprzedaży energii, gdy przestała już istnieć przyczyna rozwiązania umowy sprzedaży energii, co oznacza, że skutku wypowiedzenia umowy ramowej nie mogło wywrzeć zarówno oświadczenie strony złożone niezwłocznie po rozwiązaniu umowy sprzedaży energii, jak i oświadczenie strony złożone przed rozwiązaniem umowy sprzedaży energii z zastrzeżeniem terminu jego skuteczności dopiero z chwilą rozwiązania umowy sprzedaży energii. Sąd Apelacyjny wskazał, że za takim rozumieniem zapisów umowy CPA wiążąco przemawia również stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 16 września 2016 r. Sąd Apelacyjny również wskazał, że podziela spostrzeżenie Sądu Najwyższego, iż wymagania stawiane treści czynności prawnej przez art. 58 § 1 i 2 k.c. oraz art. 353¹ k.c. da się pogodzić jedynie z taką wykładnią spornego art. 14 ust. 7 lit. d) umowy ramowej, która przyznaje stronie umowy uprawnienie do jej rozwiązania tylko niezwłocznie po rozwiązaniu umowy sprzedaży energii, a więc w okresie, którego upływ ustala się analogicznie jak upływ terminu z art. 455 k.c. Ponadto nie sposób zasadnie doszukiwać się, w kontekście art. 65 k.c., przyznania stronie pozwanej prawa do rozwiązania umowy ramowej w sytuacji, gdy powódka uzyskała już pełen pakiet uprawnień (koncesję na pozostałe 10 jednostek) na podstawie decyzji, która obowiązuje przecież od daty jej wydania (24 kwietnia 2013 r.), a nie od daty jej doręczenia stronie uprawnionej. W tym stanie rzeczy apelacja pozwanej podlegała oddaleniu.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 28 marca 2017 r. pozwany zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, to jest:

a) art. 365 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 316 § 1 k.p.c. przez niezastosowanie i pominięcie przy wyrokowaniu prawomocnego rozstrzygnięcia zawartego w punkcie pierwszym wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 12 września 2014 r., którym Sąd Okręgowy oddalił powództwo o ustalenie bezskuteczności wypowiedzenia w części umowy PPA, które to rozstrzygnięcie, jako przesądzające istnienie przyczyny rozwiązania umowy CPA miało charakter

prejudycjalny dla rozstrzygnięcia o roszczeniu powoda odnośnie do ustalenia bezskuteczności oświadczenia pozwanego o rozwiązaniu umowy CPA,

b) art. 398²⁰ w związku z art. 328 § 2, art. 233 § 1, art. 382 i art. 391 § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 września 2016 r., dokonując oceny zależności pomiędzy umowami PPA i CPA dokonał wykładni prawa, którą Sąd Apelacyjny ponownie rozpoznający sprawę był związany, a w konsekwencji niedokonanie przez Sąd Apelacyjny samodzielnej oceny w zakresie skutków powiązania tych umów;

Skarżący zarzucił również naruszenie prawa materialnego, to jest:

a) art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 14 ust. 7 lit. d) umowy CPA i art. 17 ust. 10 umowy PPA przez niewłaściwą wykładnię i przyjęcie, że w dniu dotarcia do powoda oświadczenia pozwanej o rozwiązaniu umowy CPA nie istniała przyczyna wypowiedzenia umowy PPA, ponieważ powód posiadał już koncesję na wszystkie jednostki wytwórcze;

b) art. 65 § 1 k.c. przez błędne zastosowanie oraz niezastosowanie art. 116 § 1 w związku z art. 89 k.c. polegające na przyjęciu, że, pomimo iż oświadczenie pozwanego z dnia 26 kwietnia 2013 r. o rozwiązaniu umowy CPA zostało złożone z zastrzeżeniem terminu, nie mogło ono wywrzeć skutku w postaci rozwiązania tej umowy, ponieważ zostało złożone w dniu, w którym umowa PPA nadal wiązała strony;

c) art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 14 ust. 7 lit. d) umowy CPA przez niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że wskazane postanowienie umowne odnosi się do istnienia lub nieistnienia przyczyny rozwiązania umowy PPA, a w konsekwencji przyjęcie, że artykuł ten nie uprawnia do rozwiązania tej umowy z powodu rozwiązania umowy PPA, ponieważ przestała istnieć przyczyna rozwiązania tej umowy;

c) art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 14 ust. 7 lit. d) umowy CPA przez niewłaściwe zastosowanie polegające na bezpodstawnym nadaniu temu postanowieniu umownemu takiego znaczenia, że rozwiązanie na jego podstawie umowy CPA możliwe jest tylko w przypadku rozwiązania umowy PPA w całości.

We wnioskach kasacyjnych pozwany domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i uwzględnienie apelacji złożonej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 12 września 2014 r. przez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 365 k.p.c. prawomocny wyrok wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, co w zakresie tzw. mocy wiążącej rozstrzygnięcia zawartego w treści prawomocnego orzeczenia oznacza, że Sąd rozpoznający między tymi samymi stronami kolejną sprawę musi przyjąć, że dana kwestia prawna kształtuje się tak jak przyjęto to wcześniej w prawomocnym wyroku. W kolejnym więc postępowaniu, które wykazuje związek z poprzednim, sąd ma obowiązek przyjąć, że istotna z punktu widzenia zasadności żądania kwestia kształtowała się tak, jak to zostało rozstrzygnięte w prawomocnym wyroku. Wbrew jednak stanowisku skarżącego ten zasadniczy skutek prawomocnego orzeczenia nie został przez Sąd zlekceważony. Okoliczność bowiem, że umowa PPA została skutecznie wypowiedziana (w części), co wynika z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego G. z dnia 12 września 2014 r. oddalającego w tej części powództwo, była w toku postępowania oczywista, zaakcentowana została w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, a Sąd, rozstrzygając o żądaniu ustalenia bezskuteczności oświadczenia o rozwiązaniu umowy CPA, nie zanegował stanu prawnego wynikającego z prawomocnego wyroku. Zwrócił co prawda uwagę, że w chwili złożenia przez skarżącą oświadczenia o wypowiedzeniu umowy CPA umowa PPA nadal wiązała strony, gdyż nie upłynął miesięczny termin jej wypowiedzenia, jak również wskazał, że w chwili dotarcia do powoda oświadczenia pozwanej o wypowiedzeniu umowy PPA, przyczyna jej wypowiedzenia nie istniała, ponieważ powód dysponował już koncesją na wszystkie jednostki wytwórcze, jednakże skarżąca nie trafnie wnioskuje, że z tych stwierdzeń Sądu wynika zanegowanie skutków prawomocnego wyroku, a więc że nie doszło do skutecznego wypowiedzenia umowy PPA. Przytoczone stwierdzenia jedynie pozwoliły dokonać oceny stopnia związania obu umów i dokonać wykładni art. 17

ust. 7 lit d) umowy ramowej, z uwzględnieniem wynikających z art. 65 k.c. reguł interpretacyjnych.

Skarżąca z istnienia prawomocnego wyroku nietrafnie wyprowadza myśl, że jego treść musiała automatycznie skutkować oddaleniem powództwa o ustalenie bezskuteczności oświadczenia skarżącej o rozwiązaniu (w części) umowy CPA. Przy takiej koncepcji wyłączona byłaby w ogóle jakakolwiek wykładnia spornego postanowienia umowy CPA o dopuszczalności jej rozwiązania, czego nie można zaakceptować zważywszy, że, co podkreślały Sądy, każda z tych umów (PPA, CPA) była odrębną czynnością prawną, a ich związek miał charakter nie jurydyczny, ale faktyczny i ekonomiczny. Prawomocność wyroku Sądu Okręgowego G. z dnia 12 września 2014 r. we wskazanej części nie wykluczała badania skuteczności oświadczenia skarżącej o rozwiązaniu umowy CPA, z uwzględnieniem wynikających z art. 65 k.c. reguł wykładni oświadczeń woli.

Nietrafny jest również kolejny zarzut procesowy sformułowany jako naruszenie art. 398²⁰ w związku z art. 328 § 2, art. 233 § 1, art. 382 i art. 391 § 1 k.p.c. W uzasadnieniu tego zarzutu skarżąca dowodzi, że Sąd Apelacyjny błędnie uznał, iż jest związany stanowiskiem Sądu Najwyższego, co do związku między umowami i zarzuca Sądowi Apelacyjnemu, że w tym względzie nie poczynił samodzielnej oceny, a rozważania Sądu Najwyższego w tym zakresie nie stanowiły wiążącej wykładni prawa. Sąd Apelacyjny w motywach swego uzasadnienia istotnie wskazał, że stanowisko Sądu Najwyższego co do związków obu umów jest wiążące, zauważyć jednak należy, że Sąd Apelacyjny samodzielnie poddał analizie nie tylko postanowienia umów dotyczące przesłanek ich rozwiązania, ale odwołał się też do uregulowań wynikających z prawa energetycznego. W tej sytuacji zarzut, że Sąd Apelacyjny wnioskował wyłącznie na podstawie stanowiska Sądu Najwyższego jest nieuprawniony. Dodać trzeba, że Sąd Najwyższy zanalizował stopień powiązania umów również z perspektywy uregulowań unijnych jak i uregulowań wynikających z ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - prawo energetyczne, z uwzględnieniem stanu prawnego obowiązującego w dacie zawarcia umów (Dz.U.2006.89.625 j.t.). Przepisy tej ustawy przesądzają o samodzielności jurydycznej obu umów. Po nowelizacji z dniem 1 października 2005 r. prawo energetyczne stanowiło, że „energia ze źródła odnawialnego” - podzielona została na dwa elementy: na

energię elektryczną oraz świadectwo pochodzenia a zgodnie z art. 9e ust. 6 ustawy prawa majątkowe wynikające ze świadectwa pochodzenia uznaje się za instrumenty finansowe niebędące papierami wartościowymi, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. e) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz.U. Nr 183, poz. 1538), są one zbywalne i stanowią towar giełdowy, o którym mowa w art. 2 pkt 2 lit. d) ustawy z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz.U. Nr 103, poz. 1099 ze zm.). Obrót świadectwami przez wytwórców energii nie jest przedmiotem prowadzonej przez nich działalności gospodarczej, polegającej na wytwarzaniu energii elektrycznej z odnawialnych źródeł. W świetle tego nie można zasadnie twierdzić, że wnioskowanie Sądu Najwyższego o samodzielności jurydycznej umów nie stanowiło wykładni prawa, ponadto Sąd Apelacyjny był uprawniony do wyrażenia stanowiska analogicznego jak Sąd Najwyższy również w zakresie, w jakim stanowisko Sądu Najwyższego nie wiązało się z wykładnią prawa.

W związku z tym zarzutem skargi kasacyjnej ubocznie przypomnieć należy, że konstruowanie zarzutów kasacyjnych z powołaniem się na naruszenie przepisów dotyczących oceny dowodów, a takim jest art. 233 § 1 k.p.c., jest w myśl art. 398³ § 3 k.p.c., niedopuszczalne.

Obowiązujące uregulowania prawne nie stały na przeszkodzie umownemu powiązaniu umów, tym bardziej, że, jak w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, obie umowy dotyczyły jednego przedsięwzięcia gospodarczego. Umowne powiązanie nastąpiło, ale nie w sposób przesądzający o tym, że w razie nieważności jednej umowy, nieważna staje się druga czy też, że upadek jednej pociąga za sobą upadek drugiej. Brak takiego bezwzględnego, automatycznego umownego związania obu umów, co nietrafnie narzuca skarżąca, wymagało, dla ustalenia przesłanek rozwiązania umowy CPA, wykładni art. 14 ust. 7 lit. d) umowy. Sąd Najwyższy orzekając w niniejszej sprawie wskazał nie tylko na potrzebę uwzględnienia jego literalnej treści, ale również na potrzebę uwzględnienia jego lokaty w umowie i uwzględnienia pozostałych umownych uregulowań a także kontekstu sytuacyjnego, charakteru i celu umowy. Wypowiedź Sądu Najwyższego, że w kontekście obowiązujących reguł interpretacyjnych dla rozstrzygnięcia spornej kwestii przesłanek skutecznej

realizacji uprawnienia z art. 14 ust. 7 lit. d) doniosłe stają się takie okoliczności, jak: przedmiot tej umowy wymagający znacznych nakładów inwestycyjnych, długookresowy jej charakter, deklaracja stron zamiaru długoletniej współpracy i dążenia w dobrej wierze do tego, aby umowa pozostała ważna w możliwie najszerszym zakresie, a prawa i obowiązki stron pozostały w miarę możliwości niezmienione w stosunku do stanu pierwotnego (art. 14 punkty 1-3), istnienie, oprócz art. 14 ust. 7 lit. d), innych postanowień przewidujących w określonych przypadkach uprawnienie strony do zakończenia oświadczeniem złożonym w odpowiednim czasie i w przewidziany sposób związania umową przed ustalonym w umowie terminem (art. 14 ust. 6, ust. 7 lit. a, lit. b, lit. c), nie straciła na aktualności i skarżąca wniosku, że nie do zaakceptowania byłoby uznanie, iż w pojęciu rozwiązania umowy sprzedaży energii w art. 14 ust. 7 lit. d) umowy CPA mieszczą się wszystkie przypadki zakończenia obowiązywania umowy sprzedaży energii bez względu na przyczynę i okoliczności, skutecznie w skardze kasacyjnej nie podważyła. Zważywszy, że w czasie złożenia przez stronę pozwaną oświadczenia o rozwiązaniu umowy CPA strona powodowa miała już, obowiązującą od 11 stycznia 2013 r., koncesję na wytwarzanie prądu we wszystkich trzynastu jednostkach wytwórczych, to mimo skutecznego wypowiedzenia umowy PPA przytoczone wyżej okoliczności, to jest długookresowy charakter umowy, wymaganie znacznych nakładów inwestycyjnych ze strony powodowej, deklaracja stron zamiaru i dążenia w dobrej wierze do zachowania mocy obowiązującej umowy w możliwie najszerszym zakresie w stanie niezmienionym, treść innych postanowień pozwalających stronom w określonych przypadkach na pozbawienie umowy mocy przed ustalonym terminem jej obowiązywania, przemawiały za wykładnią wyłączającą możliwość skutecznego złożenia przez pozwaną na podstawie art. 14 ust. 7 lit. d) oświadczenia o rozwiązaniu ramowej umowy CPA.

W świetle powyższego bezprzedmiotowy staje się zarzut naruszenia art. 116 § 1 w związku z art. 89 k.c. Kwestia dopuszczalności złożenia oświadczenia o rozwiązaniu umowy CPA ze skutkiem natychmiastowym z zaznaczeniem, że skutek nastąpi w dniu wskazanym przez skarżącą, ostatecznie w sprawie nie miała doniosłości prawnej.

Można też zgodzić się z Sądem Apelacyjnym, że powołany przez skarżącą, jako podstawa złożenia oświadczenia o rozwiązaniu umowy CPA art. 14 ust. 7 pkt d) tej umowy zdaje się dotyczyć tylko sytuacji, gdy umowa PPA ulegała rozwiązaniu w całości. Na takie rozumienie wskazują postanowienia tego artykułu ujęte w ustępach 7 b) i 8. Tamże strony postanowiły o rozwiązaniu umowy ze skutkiem natychmiastowym w przypadku nieuzyskania przez powoda koncesji lub jej utraty, przy czym dla takiego przypadku przewidziały procedurę naprawczą to jest wskazały, że rozwiązanie umowy z tej przyczyny nastąpi gdy mimo wezwania do usunięcia tego naruszenia zobowiązania, naprawa (czyli uzyskanie koncesji) nie nastąpi w ciągu 30 dni od wezwania. Skarżąca składając oświadczenie o rozwiązaniu umowy nie wykorzystała trybu przewidzianego dla przypadku braku koncesji. Odwołała się do art. 14 ust. 7 pkt d) dającego każdej ze stron umowy uprawnienie do jej rozwiązania w przypadku rozwiązania umowy PPA. Biorąc pod uwagę, że procedurę naprawczą strony przewidziały również dla innych przypadków niewykonania lub nienależytego wykonania umowy i przewidziały negocjację warunków umowy, przekonuje stanowisko Sądu, że art. 14 ust. 7 pkt b) nie dotyczy sytuacji, jak w sprawie niniejszej, jedynie, w gruncie rzeczy, ilościowego ograniczenia przedmiotu umowy PPA.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ i art. 108 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. orzekł jak w sentencji.

jw.

[aw]